

Gevolgen energiecrisis voor sportaanbieders in de gemeente

Een notitie over een peiling onder gemeenteambtenaren sport

Chris Dalhuisen

Peter van Eldert

Janine van Kalmthout

Februari 2023

© Mulier Instituut

Gevolgen energiecrisis voor sportaanbieders in de gemeente

De ontwikkelingen in de energiekosten zetten de financiën van sportaanbieders onder druk. De Tweede Kamer ziet de urgentie van de situatie en wil op de hoogte blijven van de ontwikkelingen van de energiekosten en de impact op de sportsector. Het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en de Vereniging Sport en Gemeenten (VSG) hebben samen het initiatief genomen om de situatie via gemeenten te monitoren. Hiervoor zet het Mulier Instituut in het eerste halfjaar van 2023 vragenlijsten uit onder gemeenten.

In deze notitie beschrijven we de resultaten van de online vragenlijst die begin februari 2023 is uitgezet via het VSG-panel bij sportambtenaren van gemeenten. De volledige vragenlijst staat in bijlage 1. De vragenlijst had als doel om inzicht te krijgen in de omvang van eventuele problemen bij sportaanbieders als gevolg van de energiecrisis. 137 gemeenten vulden de vragenlijst volledig in, in de periode van 1 februari tot en met 15 februari. Dit is een respons van bijna 40 procent. We hebben de data gewogen naar stedelijkheid.

De vragenlijst ging over:

- meldingen van sportaanbieders met problemen door de energiekosten;
- aanvullende steun die de gemeente daarvoor biedt;
- zorgen van de gemeente over het voortbestaan van sportaanbieders;
- hoe de gemeente contact houdt met de sportsector.

Meldingen vanuit de sportsector

Het grootste deel van de gemeenten (88%) kreeg meldingen binnen van sportverenigingen, ondernemende sportaanbieders en/of andere sportorganisaties die problemen ondervonden door de stijgende energiekosten. Bij de gemeenten die de vragenlijst invulden kwamen meldingen binnen van in totaal 764 sportverenigingen, 127 ondernemende sportaanbieders en 42 andere sportorganisaties.

De meeste meldingen van sportverenigingen kwamen van voetbalverenigingen (44%). Ook tennis- (13%), zwem- (6%) en hockeyverenigingen (5%) meldden zich relatief vaak. Meldingen kwamen vaker van grote sportverenigingen met 101 tot en met 300 leden (35%) of meer dan 300 leden (38%). Verder hadden deze sportverenigingen vaak een sportaccommodatie in eigendom en/of eigen beheer (67%).

Meldingen van ondernemende sportaanbieders kwamen vooral van zwembaden (52%). Daarnaast klopten onder andere dansscholen (8%), fitnesscentra (8%) en vechtsportcentra (7%) bij de gemeenten aan. Naast ondernemende aanbieders hebben exploitanten van sportaccommodaties of gemeentelijke sportbedrijven meldingen gemaakt.

De meldingen van sportaanbieders gingen vooral over hulp rondom de energiekosten. Verenigingen hoopten steun te vinden bij de gemeente om het sportaanbod in stand en betaalbaar te houden voor hun leden. Ook zochten sommige aanbieders hulp bij structurele verduurzaming. De ondernemende sportaanbieders, vooral zwembaden, klopten bij de gemeente aan omdat ze in directe problemen kwamen door de stijgende energiekosten. Ook bij andere sportorganisaties gaat het vaak om exploitanten die de gestegen kosten liever niet bij hurende verenigingen neerleggen. In sommige gevallen zochten ze daarnaast hulp bij de verduurzaming van de accommodatie.

Aanvullende steun vanuit de gemeente

Vanwege de stijgende energiekosten biedt ongeveer de helft van de gemeenten op dit moment al financiële steun aan sportaanbieders in aanvulling op de landelijke regelingen. Bij een aantal gemeenten is dit nog in voorbereiding. Eén op de drie gemeenten geeft geen aanvullende financiële ondersteuning.

Gemeenten die aanvullende financiële steun bieden doen dit meestal in de vorm van fondsen en subsidies. Ook biedt een aantal gemeenten maatwerk per sportaanbieder. Daarnaast zijn enkele gemeenten bezig met leningen, garantstelling voor leningen voor verduurzaming, of aanpassingen in het verhuurtarief.

De ondersteuning is vaak alleen beschikbaar voor verenigingen en andere maatschappelijke organisaties zonder winstoogmerk en met een eigen accommodatie. Maar één gemeente benoemt dat ondernemende sportaanbieders subsidie aan kunnen vragen. Of dit de enige gemeente is waar dit gebeurt, is niet zeker. Veel gemeenten benoemen niet specifiek voor wie de ondersteuning beschikbaar is.

Gemeenten stellen voor de financiële ondersteuning vaak als voorwaarde dat de energiekosten van de sportvereniging zijn gestegen en dat daardoor het voortbestaan in gevaar komt. Andere gemeenten bieden ondersteuning als de landelijke regelingen niet toereikend of van toepassing blijken. Verder heeft een aantal gemeenten als voorwaarde dat de sportaanbieder gaat verduurzamen.

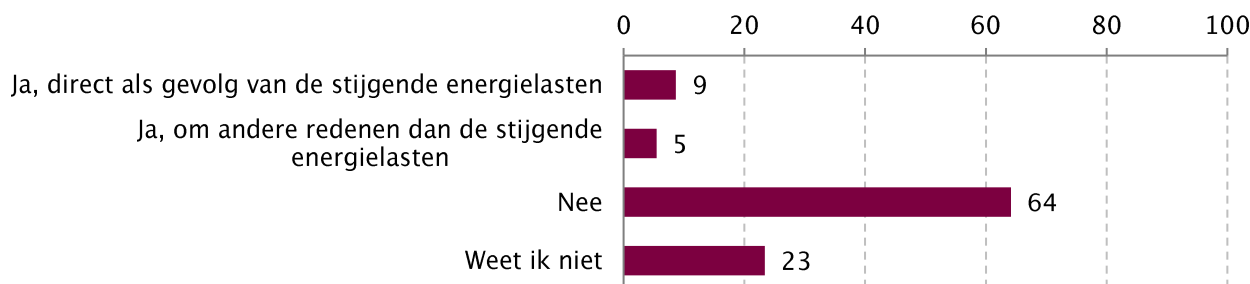
Voor de hoogte van de financiële ondersteuning gebruiken gemeenten vaak een percentage van stijging van de energiekosten (35 tot 100 procent). In andere gevallen werken ze met een prijsplafond. Bij veel gemeenten geldt een maximaal bedrag per sportaanbieder. Als gemeenten daarnaast financiële ondersteuning bieden bij verduurzaming, doen ze dit vaak via rentevrije leningen (rond de 20.000 euro per sportaanbieder) of subsidies voor duurzame investeringen (rond de 7.500 euro per sportaanbieder). Het aantal gemeenten dat sportaanbieders financieel ondersteunt voor verduurzaming is relatief klein vergeleken met het aantal gemeenten dat direct bijdraagt aan het betalen van de energiekosten.

Naast financiële steun biedt ongeveer de helft van de gemeenten ook andere vormen van ondersteuning aan sportaanbieders. Dit is bijna altijd informatie over verduurzaming en landelijke regelingen. Vaak houdt de gemeente het wel bij algemene informatie over deze thema's. Soms verstrekt de gemeente samen met een energiecoach of verenigingsondersteuner informatie, waarbij ze naar de specifieke situatie van de sportaanbieder kijken. In een paar gevallen biedt de gemeente ook materiële ondersteuning, zoals ledlampen.

Zorgen over de sportsector

In deze meting geven ruim zes op de tien gemeenten aan niet te verwachten dat er sportaanbieders op de korte termijn ophouden te bestaan (figuur 1). 23 procent weet dit niet zeker. Bij de rest van de gemeenten zijn er wel zorgen. Ongeveer 9 procent verwacht dat er op korte termijn sportaanbieders omvallen door de stijgende energiekosten. Daarnaast verwacht 5 procent van de gemeenten dat er sportaanbieders omvallen om andere redenen, zoals terugloop van het aantal leden. In beide gevallen gaat het om een paar aanbieders per gemeente.

Figuur 1 Inschatting in februari 2023 van gemeenten of er op korte termijn sportaanbieders zullen ophouden te bestaan (in gewogen percentages van gemeenten, meerdere antwoorden mogelijk, n=137)

Bron: Mulier Instituut/Vereniging Sport en Gemeenten (VSG), VSG-panel, februari 2023.

Contact met de sportsector

Gemeenten houden op verschillende manieren zicht op de problemen die spelen bij sportaanbieders. De meeste zoeken en onderhouden proactief contact met sportaanbieders (vooral met sportverenigingen). Hiervoor gebruiken ze vaak enquêtes. Ook zijn verenigingsondersteuners regelmatig de schakel tussen sportaanbieders en gemeenten om de zorgen over te brengen.

Maar ook een groot deel van de gemeenten geeft aan reactiever te handelen. Ze beperken zich tot een meldpunt of doen pas iets als een sportaanbieder zich meldt. Gemeenten noemen een laag aantal meldingen of personeelstekort als redenen om minder actief de vinger aan de pols te houden.

Bijlage 1 Vragenlijst

VSG-peiling impact energiecrisis op de sportsector

De ontwikkelingen in de energielasten zetten de financiën van sportaanbieders onder druk. De Tweede Kamer ziet de urgentie van de situatie en wil op de hoogte blijven van de actuele ontwikkelingen van de energielasten en de impact op de sportsector.

Het ministerie van VWS en de VSG hebben samen het initiatief genomen om maandelijks de vinger aan de pols te houden bij gemeenten. Hiervoor zet het Mulier Instituut een vragenlijst uit. In deze vragenlijst worden vragen gesteld over welke signalen uw gemeente ontvangt vanuit de sportsector en hoe uw gemeente hierop reageert.

Aangezien op korte termijn informatie nodig is, vragen we u vriendelijk om deze vragenlijst op zijn laatst 15 februari 2023 in te vullen.

Het invullen van de vragenlijst duurt ongeveer 10 minuten.

De **blauw** en **geel** gearceerde stukken zijn coderingen van de vragenlijst en waren niet zichtbaar voor de respondenten.

Meldingen vanuit sportaanbieders

1. Hebben zich bij uw gemeente sportverenigingen en/of ondernemende sportaanbieders (zoals zwembaden, fitnesscentra, biljartcentra, yogascholen etc.) gemeld die problemen ondervinden als gevolg van de stijgende energielasten?
 - Ja
 - Nee

Vraag 2 indien vraag 1 is 'ja'

2. Hoeveel sportverenigingen en/of ondernemende sportaanbieders hebben zich bij uw gemeente gemeld?

Geef in uw antwoord het aantal. Als u niet het precieze aantal weet, geef dan een reële schatting. Meer antwoorden mogelijk.

- Sportverenigingen: {open veld, alleen getallen en geen decimalen}
- Ondernemende aanbieders: {open veld, alleen getallen en geen decimalen}
- Andere sportorganisaties: {open veld, alleen getallen en geen decimalen}

Vraag 3 t/m 6 indien vraag 2 'sportverenigingen' > 0

De volgende vragen gaan over de sportverenigingen die zich bij uw gemeente hebben gemeld.

3. Kunt u kort omschrijven waar de meldingen van de sportverenigingen over gingen?

{open veld}

4. Binnen welke sporttak vallen deze sportverenigingen?

Geef in uw antwoord het aantal. Als u niet het precieze aantal weet, geef dan een reële schatting. Meer antwoorden mogelijk.

Laat het totaal aantal dat u invult optellen tot het aantal sportverenigingen dat zich in uw gemeente heeft gemeld (u vulde eerder in: {inladen uit vraag 2} sportverenigingen).

- Atletiek: {open veld, alleen getallen en geen decimalen}

- Badminton: {open veld, alleen getallen en geen decimalen}
- Basketbal: {open veld, alleen getallen en geen decimalen}
- Biljart: {open veld, alleen getallen en geen decimalen}
- Bridge: {open veld, alleen getallen en geen decimalen}
- Golf: {open veld, alleen getallen en geen decimalen}
- Gymnastiek: {open veld, alleen getallen en geen decimalen}
- Hockey: {open veld, alleen getallen en geen decimalen}
- Judo: {open veld, alleen getallen en geen decimalen}
- Korfbal: {open veld, alleen getallen en geen decimalen}
- Omnisport: {open veld, alleen getallen en geen decimalen}
- Paardensport: {open veld, alleen getallen en geen decimalen}
- Schaatsen: {open veld, alleen getallen en geen decimalen}
- Tennis: {open veld, alleen getallen en geen decimalen}
- Voetbal: {open veld, alleen getallen en geen decimalen}
- Volleybal: {open veld, alleen getallen en geen decimalen}
- Zwemsport: {open veld, alleen getallen en geen decimalen}
- Anders: {open veld, alleen getallen en geen decimalen}
- Weet ik niet: {open veld, alleen getallen en geen decimalen}

Als 'anders' angekruist

Kunt u aangeven welke andere sporttakken dat zijn?

{open veld}

5. In welke categorie schat u de grootte van deze sportverenigingen in?

Geef in uw antwoord het aantal. Als u niet het precieze aantal weet, geef dan een reële schatting. Meer antwoorden mogelijk.

Laat het totaal aantal dat u invult optellen tot het aantal sportverenigingen dat zich in uw gemeente heeft gemeld (u vulde eerder in: {inladen uit vraag 2} sportverenigingen).

- t/m 100 leden: {open veld, alleen getallen en geen decimalen}
- 101 t/m 300 leden: {open veld, alleen getallen en geen decimalen}
- Meer dan 300 leden: {open veld, alleen getallen en geen decimalen}
- Weet ik niet: {open veld, alleen getallen en geen decimalen}

6. Hebben deze sportverenigingen een sportaccommodatie in eigendom en/of eigen beheer?

Geef in uw antwoord het aantal. Als u niet het precieze aantal weet, geef dan een reële schatting. Meer antwoorden mogelijk.

Laat het totaal aantal dat u invult optellen tot het aantal sportverenigingen dat zich in uw gemeente heeft gemeld (u vulde eerder in: {inladen uit vraag 2} sportverenigingen).

- Ja: {open veld, alleen getallen en geen decimalen}
- Nee: {open veld, alleen getallen en geen decimalen}
- Weet ik niet: {open veld, alleen getallen en geen decimalen}

Vraag 7 en 8 indien vraag 2 'ondernemende sportaanbieders' > 0

De volgende twee vragen gaan over de ondernemende sportaanbieders die zich bij uw gemeente hebben gemeld.

7. Kunt u kort omschrijven waar de meldingen van de ondernemende sportaanbieders over gingen?

{open veld}

8. Welke ondernemende sportaanbieders hebben zich gemeld?

Geef in uw antwoord het aantal. Als u niet het precieze aantal weet, geef dan een reële schatting. Meer antwoorden mogelijk.

Laat het totaal aantal dat u invult optellen tot het aantal ondernemende sportaanbieders dat zich in uw gemeente heeft gemeld (u vulde eerder in: **{inladen uit vraag 2}** ondernemende sportaanbieders).

- Biljartcentra: {open veld, alleen getallen en geen decimalen}
- Budosportcentra: {open veld, alleen getallen en geen decimalen}
- Dansscholen: {open veld, alleen getallen en geen decimalen}
- Fitnesscentra: {open veld, alleen getallen en geen decimalen}
- Golfbanen: {open veld, alleen getallen en geen decimalen}
- Hippische sportcentra: {open veld, alleen getallen en geen decimalen}
- IJsbanen: {open veld, alleen getallen en geen decimalen}
- Klim- en bergsportcentra: {open veld, alleen getallen en geen decimalen}
- Schaatsbanen: {open veld, alleen getallen en geen decimalen}
- Squashcentra: {open veld, alleen getallen en geen decimalen}
- Vechtsportcentra: {open veld, alleen getallen en geen decimalen}
- Watersportcentra: {open veld, alleen getallen en geen decimalen}
- Yogacentra: {open veld, alleen getallen en geen decimalen}
- Zwembaden: {open veld, alleen getallen en geen decimalen}
- Anders: {open veld, alleen getallen en geen decimalen}
- Weet ik niet: {open veld, alleen getallen en geen decimalen}

Als 'anders' aangekruist

Kunt u aangeven welke andere typen ondernemende sportaanbieders dat zijn?

{open veld}

Vraag 9 en 10 indien vraag 2 'andere sportorganisaties' > 0

De volgende twee vragen gaan over de andere sportorganisaties die zich bij uw gemeente hebben gemeld.

9. Kunt u aangeven welke andere sportorganisaties zich bij de gemeente hebben gemeld?

{open veld}

10. Kunt u kort omschrijven waar de meldingen van deze andere sportorganisaties over gingen?

{open veld}

Aanvullende ondersteuning voor sportaanbieders

11. Biedt uw gemeente, in aanvulling of vooruitlopend op de landelijke regelingen, financiële ondersteuning aan sportaanbieders (sportverenigingen, ondernemende sportaanbieders) in verband met de stijgende energielasten?

- Ja
- Nee

Vraag 12 indien vraag 11 is 'ja'

12. Kunt u deze aanvullende financiële ondersteuning toelichten?

{Open veld}

13. Biedt uw gemeente andere (niet financiële) ondersteuning aan sportaanbieders (sportverenigingen, ondernemende sportaanbieders) in verband met de stijgende energielasten?

- Ja
- Nee

Vraag 14 indien vraag 13 is 'ja'

14. Kunt u deze andere ondersteuning toelichten?

{Open veld}

Zorgen over sportaanbieders

Beide ja opties meer antwoorden mogelijk, 'nee' en 'weet ik niet' als 1 antwoord mogelijk (niet in combinatie met ja opties)

15. Zijn er in uw gemeente momenteel sportaanbieders (sportverenigingen, ondernemende sportaanbieders) die naar uw verwachting op korte termijn zullen ophouden te bestaan?

Meer antwoorden mogelijk

- Ja, direct als gevolg van de stijgende energielasten
- Ja, om andere redenen dan de stijgende energielasten namelijk: {open veld}
- Nee
- Weet ik niet

Vraag 16 en 17 indien vraag 15 is 'Ja, direct als gevolg van de stijgende energielasten'

16. Hoeveel sportaanbieders zullen naar uw verwachting ophouden te bestaan als gevolg van de stijgende energielasten?

{open veld, alleen getallen en geen decimalen}

17. Kunt u aangeven wat voor sportaanbieders naar uw verwachting ophouden te bestaan als gevolg van de stijgende energielasten?

{Open veld}

Vraag 18 en 19 indien vraag 15 is 'Ja, om andere redenen dan de stijgende energielasten namelijk:'

18. Hoeveel sportaanbieders zullen naar uw verwachting ophouden te bestaan om andere redenen dan de stijgende energielasten?

{open veld, alleen getallen en geen decimalen}

19. Kunt u aangeven wat voor sportaanbieders naar uw verwachting ophouden te bestaan om andere redenen dan de stijgende energielasten?

{Open veld}

Contact met sportaanbieders

20. Kunt u omschrijven wat uw gemeente doet om zicht te krijgen en houden op de problemen die spelen bij sportaanbieders (sportverenigingen, ondernemende sportaanbieders) rondom de stijgende energielasten?

{Open veld}

Mulier Instituut | Sportonderzoek voor beleid en samenleving
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht | Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | info@mulierinstituut.nl | www.mulierinstituut.nl